

Vlada Crne Gore

Nacionalni odbor za olakšice u pomorskom saobraćaju

IZVJEŠTAJ

**o sprovođenju Nacionalnog programa za olakšice u pomorskom saobraćaju za
2025. godinu**

Podgorica, mart 2026. godine

1. Osnov za formiranje i sastav Nacionalnog odbora za olakšice u pomorskom saobraćaju

Osnivanje Nacionalnog odbora za olakšice u pomorskom saobraćaju (u daljem tekstu: Odbor za olakšice) propisano je članom 39 Zakona o sigurnosti pomorske plovidbe ("Službeni list CG", br. 160/25 od 30.12.2025. godine).

Odbor za olakšice ima pet članova i čine ga predstavnici: ministarstva nadležnog za poslove pomorstva, organa uprave nadležnog za sigurnost pomorske plovidbe, organa uprave nadležnog za policijske poslove, organa uprave nadležnog za poslove carina i organa uprave nadležnog za poslove bezbjednosti hrane, veterinu i fitosanitarne poslove. U radu Odbora za olakšice, po potrebi, učestvuju predstavnici korisnika ili koncesionara luke, prevoznika u pomorskom saobraćaju i drugih organa državne uprave.

2. Osnivanje Odbora za olakšice

Na osnovu člana 45a stav 1 Zakona o sigurnosti pomorske plovidbe ("Službeni list CG", br. 62/13, 6/14, 47/15, 71/17, 77/20 i 160/20) Vlada Crne Gore, na sjednici od 1. decembra 2021. godine, donijela je Odluku broj 04-6281, kojom je osnovan Nacionalni odbor za olakšice u pomorskom saobraćaju.

3. Nadležnosti Odbora za olakšice

Odbor za olakšice osnovan je radi sprovođenja i davanja preporuka za unapređenje mjera, aktivnosti i tehnoloških postupaka kojima se olakšava obavljanje međunarodnog pomorskog saobraćaja i protok putnika, prtljaga, tereta i/ili pošte i za implementaciju Jedininstvenog nacionalnog pomorskog prozora ("National Maritime Single Window" - NMSW).

Odbor za olakšice:

- sprovodi Nacionalni program za olakšice u pomorskom saobraćaju;
- sprovodi mjere i aktivnosti za olakšanje obavljanja međunarodnog pomorskog saobraćaja i protoka putnika, prtljaga, tereta i/ili pošte;
- preduzima mjere za implementaciju jedinstvenog nacionalnog prozora u pomorstvu;
- obezbjeđuje adekvatnu koordinaciju između nadležnih državnih organa i korisnika pomorskog saobraćaja;
- obavještava nadležne državne organe i druge organizacije o značajnim aktivnostima u području olakšica u pomorskom saobraćaju i daje preporuke u vezi sa Nacionalnim programom za olakšice u pomorskom saobraćaju;
- sprovodi diskusije i razmatra nove tehnologije i prateće mehanizme koji mogu omogućiti nesmetano obavljanje pomorskog saobraćaja i nesmetan protok posade, putnika, prtljaga, tereta i pošte u/iz/kroz Crnu Goru;
- predlaže poboljšanja i odgovarajuće izmjene odredbi Nacionalnog programa za olakšice u pomorskom saobraćaju;
- dostavlja Vladi godišnji izvještaj o sprovođenju Programa za olakšice, do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu;
- obavlja i druge poslove u skladu sa Programom za olakšice.

4. Nacionalni program za olakšice u pomorskom saobraćaju

Nacionalni program za olakšice u pomorskom saobraćaju predstavlja osnovni dokument za oblast olakšica u pomorskom saobraćaju i sadrži skup mjera i postupaka koje preduzima svaki organ koji učestvuje u lancu olakšica u pomorskom saobraćaju.

Obaveza donošenja Nacionalnog programa za olakšice u pomorskom saobraćaju na međunarodnom nivou je propisana Konvencijom o olakšicama u međunarodnom pomorskom saobraćaju iz 1965. (Konvencija FAL), dok je u domaćem zakonodavnom okviru, obaveza donošenja Programa za olakšice propisana članom 39 Zakona o sigurnosti pomorske plovidbe.

Vlada Crne Gore je, na sjednici od 6. jula 2023. godine, Zaključkom broj 07-345-3353/2, razmotrila i donijela Nacionalni program za olakšice u pomorskom saobraćaju, koji je pripremio Odbor za olakšice.

Naime, članovi Odbora za olakšice su analizirali tekuće probleme i identifikovali kritične tačke na kojima treba raditi kako bi se umanjili problemi prilikom uplovljavanja plovnih objekata u vode Crne Gore. S tim u vezi, pripremljen je Predlog Nacionalnog programa za olakšice koji sadrži standarde i preporučenu praksu, kao i jasno definisane obaveze svih nadležnih organa učesnika u procesu olakšica u pomorskom saobraćaju.

Cilj donošenja Programa za olakšice, prije svega, jeste sagledavanje načina uspostavljanja jedinstvenog sistema radi pojednostavljenja formalnosti za plovne objekte, posadu, putnike, robu, teret i poštu koji uplovljavaju u unutrašnje morske vode i teritorijalno more Crne Gore i pri tome voditi računa da se ubrzaju procedure i u najvećoj mogućoj mjeri smanji broj dokumenata koristeći informacionu tehnologiju, a istovremeno da se postigne odgovarajuća usklađenost s međunarodnim i nacionalnim propisima.

Program za olakšice sadrži pregled zakonodavnog okvira, kako domaćih tako i međunarodnih propisa u oblasti olakšica u pomorskom saobraćaju. Program sadrži i pregled institucionalnog okvira, a nadležnosti organa su navedene shodno Uredbi o organizaciji i načinu rada državne uprave, za sve aktivnosti koje se mogu povezati sa olakšicama u pomorskom saobraćaju. Takođe, u Programu je sagledano i trenutno stanje u pomorskom saobraćaju u odnosu na institucionalni okvir, gdje se, u mjeri mogućeg, navode i konkretni predlozi rješenja, aktivnosti, preporuke i mjere, koje bi trebalo preduzeti u cilju postizanja olakšica u pomorskom saobraćaju.

Predmetni program za olakšice je izrađen uz aktivno učešće predstavnika nadležnih organa koji su imenovani u sastav Odbora za olakšice Odlukom o osnivanju Nacionalnog odbora za olakšice u pomorskom saobraćaju ("Sl. list Crne Gore", br. 2/2022), a prije postupka kandidovanja materijala nadležnim tijelima Vlade i Vladi Crne Gore na donošenje, obezbijedena su mišljenja Generalnog sekretarijata Vlade Crne Gore i Ministarstva finansija.

5. Rad Odbora za olakšice i realizacija aktivnosti iz Programa olakšica

Članovi Odbora za olakšice su, kako radom na sjednicama tako i prisustvom na sastancima, obukama i prezentacijama, kontinuirano pratili realizaciju svih aktivnosti predviđenih Programom za olakšice.

U tom smislu, Odbor za olakšice je i u prethodnom periodu dao značajan doprinos sprovođenju aktivnosti koje se odnose na unapređenje formalnosti u pomorskom saobraćaju, digitalizaciju postupaka i jačanje koordinacije između nadležnih organa i korisnika sistema. Poseban fokus bio je na razvoju i implementaciji Jedinственог nacionalnog pomorskog prozora – NMSW, čija je svrha uspostavljanje jedinstvenog sistema radi pojednostavljenja i digitalizacije formalnosti za plovne objekte, posadu, putnike, i teret, uz smanjenje administrativnog opterećenja i usklađivanje sa međunarodnim i evropskim standardima.

U okviru pregleda aktivnosti realizovanih u izvještajnom periodu, Odbor je pratio razvoj i implementaciju projekta NMSW, kao i realizaciju druge faze projekta VTMS. U tom periodu pripremljena je i verifikovana projektna dokumentacija, funkcionalna specifikacija i specifikacija hardvera, sprovedene su tenderske procedure, a UPSUL je izabrao ponuđača koji je na obje lokacije postavio optičke veze koje mogu da podrže protok od 1–2 Gbps. Posebno je značajno da su članovi Odbora za olakšice aktivno učestvovali na svim sastancima i radionicama, dajući puni doprinos izradi funkcionalnog i sveobuhvatnog NMSW-a, kroz predočavanje svih pojedinosti u vezi sa potrebama državnih službi koje učestvuju u postupku odobravanja uplovljenja i isplavljenja brodova.

U međuvremenu su sve planirane aktivnosti uspješno privedene kraju. Sva oprema je uspješno instalirana, a korisnici su obučeni u skladu sa predviđenim planom. NMSW je pušten u rad krajem avgusta 2024. godine i od tada se sve najave dolaska i odlaska brodova vrše putem NMSW-a. Takođe, lučke kapetanije preko NMSW-a izdaju odobrenja za slobodan saobraćaj, kao i odobrenja za odlazak broda. Na taj način u praksi je zaživio koncept da se podaci dostavljaju samo jednom, preko jednog sistema, a zatim obrađuju i distribuiraju svim nadležnim organima, što predstavlja suštinu jedinstvene procedure i važan iskorak u digitalizaciji pomorskog saobraćaja u Crnoj Gori.

Značajno je napomenuti da su na svim sastancima i radionicama, koje su organizovane ovim povodom, aktivno učešće uzeli su i članovi Odbora za olakšice, kojom prilikom je dat puni doprinos za izradu funkcionalnog i sveobuhvatnog NMSW na način što su predstavnicima kompanije iz Slovenije (koja je zadužena za izradu NMSW) predočavane sve pojedinosti u vezi potreba/sadržajnosti NMSW u smislu potreba svih državnih službi koje u okviru redovnih poslova i zadataka izdaju saglasnost za uplovljenje brodova, koji se od strane agenata za pružanje usluga u pomorstvu najavljuju za uplovljenje/isplavljenje u/iz luka. Ove aktivnosti su nastavljene i nakon puštanja u rad NMSW sistema, na način štiti su predstavnicima ACTUAL-a u toku garantnog roka, od strane Odbora predočeni zahtjevi za poboljšanje sistema i ispunavanje zakonom predviđenih obaveza.

Krajem decembra 2024. godine puštena je u rad i druga faza VTMISS projekta, čime je dat veliki doprinos sigurnosti i bezbjednosti na moru, posebno u akvatorijumu Bokokotorskog zaliva i Skadarskog jezera, gdje su kroz ovaj projekat instalirani dodatni senzori za praćenje pomorskog saobraćaja. Odbor za olakšice imao je ključnu ulogu u rješavanju tekućih pitanja i izazova vezanih za implementaciju ovih sistema, kroz kontinuiranu koordinaciju svih uključenih institucija i korisnika.

Tokom 2025. godine istekao je garantni rok za oba sistema, NMSW i VTMISS, nakon čega su potpisani ugovori sa firmama koje su implementirale ove sisteme, kako bi se obezbijedilo njihovo nesmetano dalje održavanje i funkcionisanje. Sistemi rade na osnovu evropskih standarda i preporuka i nije bilo značajnih prekida u radu, što je potvrđeno i u izvještajima EMSA. UPSUL je u kontinuitetu pružao podršku krajnjim korisnicima, kako u rješavanju tekućih problema, tako i kroz dodatne obuke za korišćenje sistema. Na zahtjev korisnika realizovane su i manje izmjene u sistemu, pri čemu su sve aktivnosti sprovedene u koordinaciji sa korisnicima, kako ne bi dolazilo do prekida u radu.

Važno je istaći i da se sada preko NMSW sistema šalju PortPlus podaci, koji predstavljaju sastavni dio sistema SafeSeaNet Evropske unije. Crna Gora je jedina zemlja koja nije država članica Evropske unije, a koja je uključena u ovaj segment SafeSeaNet sistema. UPSUL je ranije aplicirao prema Evropskoj komisiji za uključivanje u SafeSeaNet, a Evropska komisija je odobrila djelimično učešće Crne Gore kroz slanje PortPlus poruka preko NMSW-a. Ovi podaci su od posebnog značaja za primjenu THETIS sistema za kontrolu države luke, odnosno PSC (Port State Control) i učlanjenje u ParisMOU (Pariški memorandum).

Naredni koraci u razvoju NMSW sistema su puna implementacija SafeSeaNet sistema, kao i implementacija Evropskog jedinstvenog pomorskog prozora (*European Maritime Single Window environment* - EMSWe). Pretpostavke za implementaciju ovih sistema će se stvoriti učlanjenjem Crne Gore u Evropsku uniju ili ukoliko Evropska komisija odobri pristup ovim sistemima prije samog učlanjenja.

U međuvremenu došlo je do unapređenja i drugih ICT sistema koji se tiču rada Odbora.

Uprava carine Crne Gore je u prethodnom periodu sprovela niz značajnih projekata usmjerenih na modernizaciju carinskog sistema, digitalizaciju poslovnih procesa i usklađivanje sa standardima Evropske unije. Ove aktivnosti imaju za cilj unapređenje efikasnosti rada, smanjenje administrativnih opterećenja i jačanje kontrole nad prometom robe i to:

- Modernizacija carinskog informativnog sistema (CIS): Jedan od ključnih projekata Uprave carina odnosi se na nadogradnju Carinskog informacionog sistema, koji je omogućio digitalizaciju carinskih procedura i prelazak na elektronsku obradu deklaracija. Time je značajno smanjena potreba za fizičkom dokumentacijom, ubrzana je obrada podataka i unapređena komunikacija između carinskih organa i privrednih subjekata.
- Uspostava Nacionalnog kompjuterizovanog tranzitnog sistema (NCTS) koji je pušten u rad 2024. godine, dok se 01.11.2025. ušlo u zajednički tranzitni sistem sa EU. Njegova implementacija omogućava elektronsko praćenje tranzita robe kroz više država uz korišćenje jedinstvene

deklaracije. Ovaj sistem doprinosi bržem i efikasnijem protoku roba i predstavlja važan korak ka integraciji Crne Gore u evropski carinski sistem.

- Elektronsko podnošenje kargo manifesta (ePAP) je dio centralnog informacionog sistema, čija je svrha obrada podataka o teretu prije uplovljenja broda. Ovaj sistem biće pušten u rad 06.04.2026.godine.

Prateći rad aplikacije NMSW primijećeno je da u nekim trenucima službenici Uprave carina imaju otežan pristup aplikaciji zbog nestabilne internet veze, prilikom čega je nemoguće pristupiti aplikaciji. Uprava carina se obratila kompaniji Telekom Crna Gora postavljanje optičkog kabla za potrebe CI Slobodna zona Bar. Zahtjev je poslat u decembru mjesecu prošle godine, ali još nije stigao odgovor od njih. Postavljane optičkog kabla doprinijelo stabilnijem i efikasnijem radu.

Realizacijom navedenih projekata Uprava carina je ostvarila značajan napredak u modernizaciji svog rada. Digitalizacija procesa, uvođenje savremenih informacionih sistema i usklađivanje sa evropskim standardima doprinose većoj efikasnosti, transparentnosti i pouzdanosti carinskog sistema. Ovi rezultati predstavljaju važan korak ka daljoj integraciji Crne Gore u evropske tokove.

Pored tehnološkog i operativnog unapređenja, ostvaren je napredak i u normativnom okviru. Još u izvještaju za 2023. godinu konstatovano je da su pripremljeni predlozi podzakonskih akata kojima se bliže uređuju nadzor, informisanje i upravljanje informacionim sistemom pomorskog saobraćaja, kao i način najave dolaska broda u luku i odlaska broda iz luke, uz bliže uređivanje NMSW-a i obrazaca za slobodan saobraćaj i isplovljenje, što je i učinjeno tokom 2024. godine. U međuvremenu je donesen novi Zakon o sigurnosti pomorske plovidbe koji je usvojen krajem 2025. godine, kojim je NMSW prepoznat kao jedini sistem za najavu brodova, dok je u toku izrada podzakonskih akata koji se odnose na najavu brodova.

Takođe, potrebno je naglasiti da su u prethodnom periodu pripremljeni i usvojeni i drugi zakonski i podzakonski akti kojima se crnogorska legislativa u ovoj oblasti usklađuje sa međunarodnim propisima i pravnom tekovinom Evropske unije.

Donesen je novi Carinski zakon, kojim je predviđeno pojednostavljenje, modernizacija i racionalizacija carinskih procedura, sa krajnjim ciljem prelaska na bespapirno poslovanje u elektronskom okruženju. Uporedo s njim, Uredba za sprovođenje Carinskog zakona izmijenjena je i dopunjena radi usklađivanja sa pravnom tekovinom Evropske unije, posebno sa odredbama Carinskog zakonika Unije, u cilju ispunjavanja obaveza u procesu evropskih integracija.

Predsjednik

Andrija Ražnatović

